

נשא ב

הברכה לא רק בנכסי האדם, אלא גם בנוגע לגופו ולפרי בטנו; ועוד זאת – גם ברכות על ענינים רוחניים של ה- מתברכים (כמ"ש שם בהמשך הכתובים: "יקימך ה' לו לעם קדוש גו' ועוד). ואמאי שבק רש"י פירוש זה, התואם, לכ- אורה, לפשט הכתוב (שהמדובר בברכות השם המפורשות בתורה (במקום אחר), ובברכות כלליות ביותר) – ומביא הפי- רוש "שיתברכו נכסיו"?

גם יש לדייק בלשון רש"י "שיתברכו נכסיו": מקורו של פירוש זה הוא ב- ספרי כאן, אבל שם הלשון "יברכך ב- נכסים". ואינו מובן, (א) מה ראה רש"י לשנות מלשון הספרי ומתוכנו ולכתוב "יברכך, שיתברכו נכסיו" שכבר יש לה, (ב) מהו שחוזר עוה"פ "שיתברכו", (ג) מצינו כעין זה בפרש"י לעיל⁶, גבי אב- רהם, שפירש "ואברכך – בממון", ולכ- אורה הו"ל לפרש בשני המקומות בשווה.

א. בפסוקי "יברכך ה' וישמרך" נאמרו בחז"ל (ספרי, תנחומא, במדבר רבה ועוד) הרבה פירושים בתוכנה של הברכה ד"יברכך", וישמרך", אבל רש"י בפירושו על התורה בחר באחד מהם, כדלקמן. וביחד עם זה הזכיר ומסיים "שהרבה מדרשים דרשו בו" – ומגדירים שהם מדרש.

ב. בתחלת הכתוב מעתיק רש"י יברכך ומפרש שיתברכו נכסיו.

ולכאורה יש לתמוה: גם ע"פ פשוטו של מקרא מסתבר לומר שברכת כהנים היא ברכה כללית ביותר – ומדוע איפוא בחר רש"י בפירוש זה "שיתברכו נכ- סיו", ברכה המוגבלת רק לנכסי האדם, ולא פירש שהיא ברכה כללית, שהאדם יתברך בכל עניניו?

וביותר תמוה: הפירוש הראשון ב- ספרי כאן עה"פ הוא "יברכך ה', בברכה המפורשת [בתורה, במקום אחר] . . ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו' ברוך טנאך ומשאתך ברוך אתה בבואך וגו' ובא"י עליך כל הברכות האלה והשיגוך אימתי כי תשמע בקול ה' אליקך" – ולפ"ו הרי ב"יברכך" נכללת

(6) ראה בכור שור כאן, מלבי"ם. ועוד.

(7) תבא שם, ד.

(8) שם, ט.

(9) להעיר, שבדפוס ראשון דפרש"י (ועד"ו ב- שני כתי" רש"י שתח"י, בסיום ד"ה "וישמך" איתא "ד"א יברכך בננים וישמרך בבנות שהבנות צריכות שימור" (והוא מתנחומא ובמדב"ר כאן).

[ולהוסיף, שלגירסא זו נמצא, שכוונת רש"י בסיום פירושו – "והרבה מדרשים כו' בספרי", היינו גם על "יברכך" (אבל בא' מכת"י רש"י הג"ל הובא פירוש זה "יברכך בבנים כו") אחרי שמסיים "ו- הרבה מדרשים כו", ומשמע להיפך, שקאי רק על "וישמך". וראה לקמן הערה 30.]

(10) לך יב, ב ד"ה ואברכך. וראה שם ד"ה ואעשך.

(1) פרשתנו, ו, כד.

(2) וכן בשאר הברכות דברכת כהנים.

(3) ראה מדרש לקח טוב כאן. ועוד. ולהעיר מתיב"ע כאן "בכל עסקך". וראה הערה 20.

(4) תבא כח, ג"ז. ובמדב"ר כאן מביא לפנ"ו גם כתוב דף עקב (ו, יד) "ברוך תהי' מכל העמים". וראה הערה הבאה.

(5) תבא שם, ב. וראה מפרשי הספרי והמדרש שם בנוגע לסדר הכתובים.

ג. ויש לומר הביאור בזה:

כבר מפורש לעיל בפ' בחוקותי ר"י בוי הברכות המגיעות לבניי כשמקיימים תומ"צ. וכאשר לומדים ע"ד מצות ברכת כהנים, שיש ברכה מיוחדת שעל הכהנים לברך את בניי – מתעוררת השאלה: מהו החידוש בברכת כהנים לגבי הברכות שהקב"ה כבר הבטיח להם בתורתו?

ואין לומר שכל החידוש בברכת כהנים הוא, שבה מתברכים גם אלה מבניי שמצד הנהגתם בשמירת התומ"צ אינם ראויים לברכה – כי פשיטא שיש חידוש בברכת כהנים גם לשומרי תומ"צ, המובטחים בכל הברכות המנויות בפ' בחוקותי; ואדרבה – מסתבר שלהם יתרון בברכה מיוחדת זו.

וזהו הטעם שלא פירש רש"י, "יברכך" כהפירוש (הראשון) בספרי, דקאי על "ברכה המפורשת" – דאדרבה, היא הנותנת שאפ"ל (ע"ד הפשט) שזוהי הברכה דברכת כהנים: מכיון שזוהי ברכה "מפורשת" (שהקב"ה הבטיח בתורתו ברכה זו) – הרי מובן שאין זו הברכה שהכהנים מברכים את בני ישראל.

אמנם מטעם זה גם אין מקום לפרש "יברכך נכנסים" (או "בממון", או אפילו "בעושר") כבבמדב"ר ובתנחומא – כי גם ברכה זו כבר כלולה בברכות המנויות בפ' בחוקותי; ויתירה מזו – לעיל בפרשתנו¹¹ נאמר שהשכר על נתינת מתנות כהונה הוא – "לו יהי ממון הרבה".

ולכן פרש"י, "שיתברכו נכסיד", ו- היינו, שבנכסים שיש לו להאדם כבר

(נכסיד"), תשרה ברכה מיוחדת, שיתברכו ויתרבו יותר מכפי מידתם וטבעם הם, והיינו ברכה והשפעה שלמעלה מדרכי הטבע. ע"ד שמצינו ביצחק – "וימצא בשנה ההיא מאה שערים"¹³, דאע"פ ש"הארץ קשה והשנה קשה", עשתה על אחת שאמדה מאה¹⁴ – ברכה שלמעלה מדרך הטבע¹⁵.

וזהו החידוש בברכת כהנים לגבי הברכות דפ' בחוקותי, דעיקר הברכות דפ' בחוקותי הוא בענין ריבוי הטוב בכמות ("דש מרובה"¹⁶) שיושפע לבניי ע"י קיום התומ"צ, משא"כ ברכה זו היא מיוחדת – שהנכסים שכבר נמצאים ברשותו של האדם, הם עצמם מתברכים ומתרבים¹⁷ פי כמה, באופן שלמעלה מהטבע¹⁸.

ואע"פ שכבר מצינו כעין ברכה זו גם בפ' בחוקותי, כפרש"י עה"פ¹⁹, ואכלתם

(13) תולדות כו, יב.

(14) פרש"י שם.

(15) וראה לקו"ש ח"ה (ע' 122 ואילך), ש"ל, שלפירוש הב' ברש"י שם, "אומד זה למעשרות הי", נתרבתה התבואה, "מאה שערים" לאחר ששכר צמחה (שהרי האומד למעשרות הוא לאחר צמיחת התבואה).

(16) רש"י בחוקותי כו, ה. וראה רש"י שם, י ד"ה ויש.

(17) משא"כ בבחוקותי שהברכה בתבואה שכבר צמחה היא רק ש"הפירות יהיו משתמרים" (רש"י שם, י ד"ה ואכלתם, אבל לא ברכה וריבוי).

(18) אף שגם הברכות דפ' בחוקותי הן (בכלל) למעלה מן הטבע (ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 116 ואילך. ח"ז ס"ע 325 ואילך) – מ"מ לא מצינו ברכה כזו, "שיתברכו נכסיד".

(ואף שפרש"י שם, ד) שאילני טרק, עתידין לעשות פירות – הרי מדגיש "עתידין", שברכה זו תתקיים רק לעתיד].

(19) כו, ה.

(11) ראה גם פנח רוא ומושכ זקנים כאן (ותירוצם אינו ע"ד הפשט כלל).

(12) ה, י ובפרש"י.

והנה הטעם שרש"י מוציא פירושו של "וישמרך" מידי פשוטו – שמירת גוף ה' אדם עצמו²³ "ע"ד ברכת הקב"ה ליעקב, ושמרתיך בכל אשר תלך"²⁴ (וכפשוט הלשון "וישמרך"²⁵, שקאי על האדם עצמו) – ומפרשו בענין שמירת ממון ה' אדם – יש לומר:

את"ל שזוהי ברכה על שמירת גוף האדם, הו"ל להקדים ברכה זו ל"יברכך" (שהיא ברכה רק על נכסי האדם), כמוכּן בפשטות, שראשית כל צריך האדם להיות שלם ובריא, ורק אח"כ יש מקום לברך אותו בנכסים וממון:

ולכן פרש"י ש"וישמרך" כאן הוא המשך ל"יברכך", והיינו שהנחיצות ב' שמירה זו היא מחמת ברכת "יברכך": לאחר שנקסי האדם נתברכו ("יתברכו נכסיו") ונתברו שלא ע"ד הרגיל, ה"ז עלול לעורר תאווה של שוודדים, בראי תם אצלו עשירות כזו.

והנה נכסים בכלל נחלקים לשנים: קרקעות ומטלטלין, ובמטלטלין עצמם הכי קל ליטול ה"ז ממון. וע"ז באה ה' ברכה שגם מזה נשמר, שלא יבוא ויגזלו ממנו. ולכן באה ברכה מיוחדת נוספת – "יברכך ה' וישמרך", שהקב"ה ישמור מתנה זו²⁶ מן השוודדים.

שישנם פירושים גם בתנחומא ובמדב"ר (כאן) – י"ל, נוסף על העיקר שהספרי קדום להם, שזוהי לשלול טעות שכוונתו להמשל שם (הובא בהערה הקודמת). (23) וראה כמה פירושים בספרי, תנחומא ובמדב"ר כאן (כסיום ל' רש"י עצמו, והרבה מדרשים כו").

(24) ויצא כה, טו. וכן בתפלת יעקב שם (פסוק כ). וראה פרש"י שם, יא ד"ה וישם.

(25) ראה באר בשדה על פרש"י כאן.

(26) והטעם ש"י רש"י, "ליטול ממון" (סתם) – ולא ע"ד ש"י הראב"ע כאן "שישמור התנוספת" (כלשונו שם לפני), וכלשונו המשל בפרש"י, גוטלין

לחמכם לשובע" – "אוכל קיממא והוא מתברך במעיו" – אין ברכה זו מגיעה להפלות הברכה, "שיתברכו נכסיו": זה שהמון מתברך שלא ע"פ טבע ב"מעיו" של אדם המקיים תומ"צ, (א) אינו גלוי לעין כלל, (ב) פעולת הברכה היא בגופו של זה שעמל בתורה ושמר המצוות: אבל בברכת כהנים (א) הברכה גלוי לכל (ב) גם נכסי האדם, שהם חוץ להאדם המקיים תומ"צ, יתברכו ויתברכו שלא ע"פ טבע.

והטעם שרש"י מדייק "שיתברכו" נכסיו" – ולא "ממונו" – הוא לפי ש"נכסים" כוללים כל סוגי הרכוש²⁷, שב' כולם תשרה ברכה נוספת זו.

ד. פירוש רש"י על סיום הכתוב "וישמרך": שלא²⁸ יבוא עליך שוודדים ליטול ממוןך שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם וכיוון שבאים לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה זו אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר. והרבה מדרשים דרשו בו בספרי²⁹.

(20) בשני כת"י רש"י שתח"י, "שיתברכו נכסיו" נכסיו".

(21) תוכן פירוש זה נמצא בתנחומא ובמדב"ר כאן, אבל בכמה שינויים, וז"ל: עם הברכה שמירה, מלך ב"י יש לו אוהב בסוריא והוא יושב ברומי שלח המלך אחריו עלה ובא אצלו נתן לו מאה ליטרין של זהב טענו יצא לדרך נפלו עליו לסטין ונטלו כל מה שנתן לו המלך וכל מה שה' אצלו שמא יכול לשמרו המלך מן הלסטין לפיכך כתב יברכך ה' וישמרך.

– טעם השינויים בפרש"י [א] לא נקט "מלך", (ב) כ', "עבדו" (כהגירסא במדב"ר כאן), ולא "אוהבו", (ג) לא הדגיש שינוי המקומות "בסוריא" . ברומי, ואשר חשש הלסטין הוא בהליכתו בדרך, (ד) משמט שנטלו, כל מה שנתן לו המלך . . שה' אצלו, ו- עוד) – נת' בההתעודות.

(22) הטעם שנקט רש"י "ספרי" דוקא (אף

כשם שברכת „יברכך“ היא ברכה מיוחדת שלא מצינו כמותה בשאר הברכות המפורשות בתורה – כמו כציל בנוגע לברכת „וישמרך“, שהיא שמירה מיוחדת, שהיא רק בכחו של הקב"ה.

ומטעם זה א"א לו לרש"י לפרש שכוונת „וישמרך“ היא שמירת נכסי האדם סתם – כי שמירה כזו אין בה חידוש מיוחד. ויתירה מזו – סתם שמירת הנכסים נכללת בעצם הברכה, ובלשון ה' מדרש²⁸, „והלא אם מבורכים הם שמור רים“ („כי ברכה בלא שמירה אינה כלום“²⁹).

וזהו כוונת רש"י באריכות לשונו, ב' החילוק בין „הנותן מתנה לעבדו“ למתנת הקב"ה ש' „הוא הנותן הוא השומר“ – כי זהו החידוש בברכה זו, שהיא שמירה מיוחדת של הקב"ה, שאינה ביכלתו של בשר ודם „הנותן מתנה לעבדו“ (ש) אינו יכול לשמרו מכל אדם. כלומר: אין כוונת רש"י לומר שרק הקב"ה „הוא הנותן הוא השומר“, משא"כ בשר ודם אינו שומר כלל (שהרי ביכלתו של בוד' לשמור נכסיו מכמה מיני הזקות), אלא הדיוק הוא – שהקב"ה יכול לשמור „מכל אדם“, יהי מי שיהי, מה שאין זה ביכלתו של בשר ודם.

ועפ"ז מובן גם דיוק לשון רש"י ש' שמירת הקב"ה היא „שלא יבואו עליך שוודדים ליטול ממנו“ (ולא „לסטים“, כלשונו לאח"י):

הלשון „שוודדים“ מורה על סוג מיוחד של לסטים, שבזוים ושוודדים את כל נכסי האדם (לא כסתם לסטים, שע"ד הרגיל נוטלים רק חלק מנכסי האדם) – אי משום שחזקים הם ביותר, או שבאים

ובזה מתורץ עוד דיוק ברש"י – ש' מפרש שברכת השמירה כאן היא רק בזה ש' „לא יבואו עליך שוודדים ליטול ממנו“, דלכאורה אינו מובן, מדוע מגביל רש"י ברכה זו רק לשמירה מן השוודדים לבד, ולא כתב (בקיצור) „וישמרך, את הנכסים שלך“ (ע"ד לשון הספרי), או „שנכסך יהיו שמורים“ וכיו"ב – לשון של שמירה כללית מכל מיני הפסד, כמו משריפה וכיו"ב, ולא רק משוודדים?

אלא שהתוכן ד' „וישמרך“ הוא בהמשך ל' „יברכך“, היינו שמירתה מהנוק דשודדים ש' עלול לבוא דוקא מההשפעה הרובה ד' „יברכך“, כנ"ל, אבל אין ה' מדובר בסתם שמירה מהפסדים (כמו שריפה) המסתעפים מסיבות צדדיות³⁰.

ה. אלא שעדיין צ"ע אריכות המשך ל' רש"י, שמחלק בין „הנותן מתנה ל' עבדו“ למתנת הקב"ה, ש' „הוא הנותן הוא השומר“ – דלכאורה ה' מספיק לומר „וישמרך, שלא יבואו עליך שוודדים ליטול ממנו“, שמה מובן כבר תוכן ברכה זו.

גם יש לדייק השינוי בלשון רש"י, שגבי ברכת הקב"ה אומר „שלא יבואו עליך שוודדים“, ואילו ב' „נותן מתנה ל' עבדו“ נקט „מכל אדם . . . לסטים“.

וע"פ משנת"ל אתי לשון רש"י ב' פשטות:

אותה (המתנה) [וראה ל' המדרש, הובא לעיל הערה 21] – יש לומר, כי רש"י לשיטתו, שהברכה (מתנה) היא „שיתברכו נכסיו“, דהיינו (כנ"ל) לא נתינת נכסים חדשים, אלא שהנכסים עצמם יתברכו ויתרבו, ומתנה זו א"א ליטול מן האדם, ויכולים רק ליטול הממון שבו שורה ברכה זו.

27 וי"ל שזה נכלל בדרך ממילא ב' „יתברכו נכסיו“, כדלקמן סעיף ה'.

28 דעת ר' יצחק – במדבר כ' כאן.

29 פ"י מהרד"ו לבמדבר.

לת בברכות דפ' בחוקות, דכאשר בני עמלים בתורה ושומרים מצוותיו, הרי בודאי שזוכים לכל הברכות המנויות בפרשה מתוך „פנים מאירות“.

אלא החידוש כאן הוא שיהיו „פנים מאירות“ באופן מיוחד – „פנים שוחקות פנים צהובות“, כלומר, „פנים מאירות“ הבא כתוצאה ממצב של „פנים שוחקות“ – שמחה גדולה ושמחה גלוי, שמוכן, שהארת הפנים במצב של שמחה ה"ה באופן נעלה ביותר. וזהו שדייק רש"י וכו' „פנים צהובות“ (לא סתם „פנים מאירות“), והיינו כפרש"י לעיל³³ ד„לשון צהוב דומה לתבנית זהב, צהוב כמו זהוב“, וכן בעניינו, לא סתם „מאירות“, אלא מראה (וצבע) של זהוב – צהוב.

ז. והנה מצות ברכת כהנים ה"ה בכל מקום ובכל זמן³⁴ – דגם בזמן הגלות ובחוץ לארץ מ"ע של תורה על הכהנים לברך את בני ישראל.

שמה מובן, שברכות אלו אינן תלויות במצבם של ישראל, אלא נמשכות לכאור"א מישראל, יהי' מי שיהי', באיזה מצב שהוא.

וזה מתאים עם משנת"ל בנוגע לתוכן ברכות אלו – שהם ברכות מיוחדות שאינן בשאר הברכות שהובטחו לישראל בגלל שמירת התומ"צ – כי הברכות דברכת כהנים באות ונמשכות ממקום עליון ביותר³⁵, שלגבי אין עבודת ה'

בכנופיא כו'. וזהו שמדייק רש"י ומדגיש החילוק שבין שמירת הקב"ה לשמירת „הנותן מתנה לעבדו“ – שבשר ודם אינו יכול לשמור מתנתו אפילו מלסטים (וכש"ק מ"ו משודדים), ואילו הקב"ה יכול לשמור מתנתו מכל אדם, (לא רק מלסטים, אלא) אפילו מ„שודדים“ – שאין ביכלתו של בור' ד לשמור א"ע מהם כלל³⁶.

ו. ובדרך זו יתיישב גם פרש"י ב' פסוק שלאח"ז – „יאר ה' פניו אליך“ – „יראה לך פנים שוחקות פנים צהובות“.

דלכאורה תמוה – אמאי שינה רש"י מלשון הכתוב („יאר . . פניו“) וכתב „פנים שוחקות פנים צהובות“?

ובפרט שגם במדרש³⁷ הלשון „שיביט כך בפנים מאירות ולא בפנים זעומות“, ומצינו לשון זו בפרש"י לעיל – עה"פ³² „וראיתם את כבוד ה'", „בפנים מאירות . . כבוד אור פניו“.

גם צ"ב כפל הלשון בפרש"י „פנים שוחקות פנים צהובות“, דמזה שרש"י כופל גם תיבת „פנים“ מוכח שהם שני ענינים (ולא ב' לשונות על ענין אחד) – ונוסף על השאלה מה הם שני הענינים, מנ"ל בפשוטו של מקרא ש„יאר גו"ל כולל שני ענינים?

וע"פ הנ"ל מתורץ גם זה:

ברכת „פנים מאירות“ סתם כבר נכל-

(33) תזריע יג, לו. – ומתורצת סתמת ל' רש"י „פנים צהובות“ (אף שבסנהדרין קה, א הכוונה להבעת פנים זועפות. וראה ת"ת פרשתנו כאן) – כי סמך על ל' „צהוב“ המפורש לעיל בקרא (וב' פרש"י).

(34) ל' החינוך מצוה שעח.

(35) ראה לקו"ט ס"פ קרח. ד"ה כה תברכו

(30) אלא כיון שסוים דוחק לומר שכל תוכן ברכה זו הוא רק שמירת נכסים משודדים – מסיים רש"י „והרבה מדרשים דרשו בו בספרי“, שבספרי יש עוד כמה מדרשים בענין ברכת „וישמרך“. ואכ"מ.

(31) במדבר' כאן (פי"א, ו). – וראה עוד פירושים שם, ובספרי ותנחומא, וכולם לשון אור.

(32) בשלח טז, ו.

נבראים תופסת מקום, ואשר לכן (א) ה"ה ברכות שלמעלה מן הטבע לגמרי, ורק ביכלתו של הקב"ה לתת ברכות כאלו, (ב) הן נמשכות לכאור"א מישראל, יהי' מי שיהי', בכל זמן ובכל מקום.

וכן תהי' לנו — לראות ברכות הוי', למטה מעשרה טפחים, כפשוטו של מקרא ש"יברכך ה' וישמרך" (הברכה ה-

ראשונה) היא בענינים גשמיים דוקא — ואז נהיו "פנויים להתחכם בתורה ו- לעסוק בה"³⁶, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, עד למנוחה האמיתית — "יום"³⁷ שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

(משיחות ש"פ נשא תשל"ז,

ש"פ נשא וש"פ בהעלותך תשמ"א)

(36) ל' הרמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"א.

(37) סוף תמיד.

באה"ת פרשתנו (ע' ער ואילך. שם כרך ד' ע' איתלח ואילך) ובסה"מ תרכ"ט. ועוד.

בהעלותך

מצרים (פסח ראשון שבחודש ניסן, החודש הראשון) לדרגא השני (שכחודש אייר, החודש השני)¹⁰, דהיינו העבודה ד"ועשה טוב" הבאה לאחר הקדמת "סור מרע".

כלומר: יציאת מצרים היא תחילת העבודה, "סור מרע" – היציאה ממצרים; וכמבאר בתניא¹¹ שביצי"מ נאמר¹², כי ברח העם, "מפני שהרע שבנפשות ישר" אל עדיין ה' בתקפו כו", ועיקר עבו- דתם היתה באופן ד"סור מרע" (הברחה מטומאת מצרים); ולאחר הקדמת עבודת "סור מרע" נתעלו למדרגה השני – "ועשה טוב".

ובעבודה רוחנית בנפש האדם – יצי"מ (פסח ראשון) היא העבודה ד"את כפיא", כפיית הרע שבנפשו; ומעבודה זו מגיע ועולה לדרגא שני – העבודה ד"אתהפכא", הפיכת הרע לטוב, "בכל לבבך – בשני יצריך"¹³. ומעלה זו דפסח שני מתאימה עם כללות החידוש שב- עבודת חודש אייר, חודש השני (לגבי חודש ניסן, חודש הראשון) – ספירת העומר (ד"עיקר ספה"ע הוא כל חדש אייר"¹⁴) – דהעבודה דספירת העומר היא בירור המדות והפיכתן לקדושה.

ועפ"ז מבאר¹⁵ את החילוק בין פסח

א. בנוגע לדין פסח שני – שהתורה קבעה התשלומין דפסח ראשון לי"ד ב' אייר דוקא, חודש ימים לאחר פסח ראשון – צריך ביאור: מה נשתנה קרבן פסח (שזמן התשלומין שלו בא לאחר הפסח של חודש ימים) משאר קרבנות יר"ט, שימי תשלומיהם באים בהמשך ל- יום ראשון של חג?¹⁶

ובפרט ע"פ מחז"ל, שה"טמאים לנפש אדם"¹⁷ במדבר (שבאו בטענה, "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו"¹⁸ וזכו שפרשה זו נאמרה על ידיהן) חל יום השביעי לטומאתם בערב פסח, ש- לפ"ז הרי ה' אפשר לקבוע את זמן ה- תשלומין במשך ימי החג גופא.

ויש לומר, ש(ע"פ פנימיות התורה) זהו היסוד לביאור הצ"צ, שענינו של פסח שני בעבודת האדם שייך לתוכן העבודה של חודש אייר, החודש השני¹⁹.

תוכן ביאור הצ"צ:

ענינו של פסח שני בעבודת האדם הוא – העלי' מהדרגא הראשונה דיציאת

(1) פרשתנו ט, יא.

(2) ראה אוה"ת פרשתנו (ז, ט) ש"ל שזו היתה טענת האנשים, "למה נגרע וגו".

וראה רע"מ פרשתנו (קנב, ב). בעל הטורים פרשתנו (ט, י). ועוד.

(3) חגיגה ט, א, י, א, ובכ"מ.

(4) פסחים צ, ב. סוכה כה, ב.

(5) פרשתנו ט, ו.

(6) שם, ז.

(7) רש"י שם.

(8) אוה"ת פרשתנו ע' סז-ח. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1301 ואילך. סה"מ מלוטט ח"ג ע' קמג ואילך.

(9) ולהעיר מתיב"ע פרשתנו (ט, יב), "פסחא דיניסן . . ובפסחא דאייר".

(10) ראה אוה"ת שם – מלקות במדבר (ג, א)

בפירוש, "באחד לחודש השני גו' לצאתם מארץ מצרים" (ר"פ במדבר).

(11) פליא (מ, ב).

(12) בשלח יד, ה.

(13) משנה ברכות נד, א.

(14) אוה"ת שם. וראה אוה"ת ויקרא ח"ג ע'

תשלו.